

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI REHBERLİK HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

EVALUATION OF THE REGULATION OF THE MINISTRY OF EDUCATION GUIDANCE SERVICES

Dr.Öğr.Üyesi Ertuğ CAN

Kırklareli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı, Kırklareli/Türkiye

Article Type : Review Article / İnceleme Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.914>

Reference : Can, E. (2018). "Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinin Değerlendirilmesi", International Social Sciences Studies Journal, 4(23): 4556-4560.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, Kasım 2017'de değiştirilen rehberlik hizmetleri yönetmeliğinin genel bir değerlendirmesini yapmaktır. Araştırma bir derleme çalışması olup, doküman incelemesi yapılmış, literatür tarama yöntemi kapsamında değişen yönetmelik başta olmak üzere, bu alanda yapılan araştırma verileri, raporlar ve online kaynaklardan yararlanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, mevzuat değişikliği ile birlikte rehber öğretmen (psikolojik danışman) tanımı yerine rehberlik öğretmeni tanımı kullanılmış ve rehberlik öğretmenlerinin görevlerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Rehberlik öğretmenlerine sınav, belleticilik ve nöbet görevlerinin verildiği, çalışma izin ve saatlerinin değiştirilerek izin ve tatil dönemlerinde tercih danışmanlığı ile alan ve ders seçimlerinde ek görevler verilebileceği görülmektedir. Ayrıca, rehberlik öğretmenlerine, eğitimine evde ya da hastanede devam eden öğrencileri ziyaret etme görevi ile pansiyonlarda yürütülen eğitsel, meslekî ve kişisel/sosyal rehberlik etkinliklerinden, rehberlik alanında özel bilgi ve beceri gerektiren hizmetleri yürütme görevleri verilmiştir. Araştırma bulguları, yapılan düzenleme ile rehberlik hizmetlerinde danışmanlığın değil, rehberliğin esas alındığını ortaya koymaktadır. Bu düzenlemeler, rehberlik hizmetlerinde uygulama ile yasal düzenlemeler arasında uyumsuzluklara neden olabilir. Rehberlik öğretmenlerine sınav ve nöbet görevlerinin verilmesi rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde olumsuzluklara neden olabilir. Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin amacı ve kapsamı, bu hizmetleri yürütecek olan personelin mesleki yeterlikleri, personelin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri, personelin unvanı ve özlük hakları bakımından yeniden ele alınması ve geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu amaçla alan uzmanları, veli, öğretmen, öğrenci ve üniversite temsilcileri ile sivil toplum örgütlerinin görüşlerinden yararlanılması faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Rehberlik hizmetleri, psikolojik danışman, rehberlik öğretmeni, mevzuat.

ABSTRACT

The aim of this research is to make a general evaluation of the guidance service regulation amended in November 2017. This research is a review work. Documents have been reviewed and reports and online sources, especially in the context of changing regulations, utilized within the scope of literature review method. According to the research findings, together with the legislative amendment, the definition of "guidance teacher" was used instead of the definition of "guidance teacher (psychological consultant)" and significant changes were made in the duties of the guidance teachers. It is seen that guidance counselors are given exam, supervision and watch duty assignments, and by changing their work permits and hours, now they can be given additional tasks in the field and course selection with the preferential counseling during leave and holiday periods. In addition, guidance teachers have been given the task of visiting the students at home or in the hospital, as well as the educational, vocational and personal/social guidance activities carried out at the guest houses, in order to carry out special knowledge and skills services in the field of guidance. The findings of the research reveal that guidance services are now based on guidance rather than counseling. These arrangements can lead to inconsistencies between practice and legal

¹ Bu araştırma, 2-5 Mayıs 2018 tarihleri arasında Akdeniz Üniversitesi/Antalya'da gerçekleştirilen V.Uluslararası Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

regulations in guidance services. Giving guidance counselors examinations and watch duties can cause adversities in the conduct of guidance services. The purpose and scope of school guidance and psychological counseling services, pre-service and in-service training of the counselors, title and personal rights of the counselors need to be reevaluated and developed in terms of professional qualifications of personnel to perform these services. For this purpose it may be beneficial to use the views of field experts, parents, teachers, students and university representatives and non-governmental organizations.

Keywords: Guidance services, psychological consultant, guidance teachers, legislation.

1. GİRİŞ

Rehberlik, en geniş anlamıyla bir insanın başka bir insana ya da gruba, o insanın ya da grubun en iyi bir biçimde yaşamasına, insanların kendilerini gerçekleştirmelerine en elverişli yolları bulabilmeleri için yapılan yardımlardır (Baymur, 1975). Kuzgun (1992:5)'a göre ise rehberlik; "bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanınması ve doğru kararlar vererek özünü gerçekleştirebilmesi için yapılan sistematik ve profesyonel yardım süreci" olarak tanımlanmaktadır. Kepçeoğlu (1995:13) ise rehberliği, "bireyin kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye yapılan psikolojik yardımlar" olarak tanımlamaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği (2001)'nin yayınlanması ile birlikte eğitim kurumlarında rehberlik çalışmaları daha sistemli yürütülmeye başlanmıştır. Ancak, 17 Nisan 2001 tarihli Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği, 10 Kasım 2017 tarih ve 30236 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu değişiklik ile rehberlik hizmetlerinde önemli düzenlemeler yapılmıştır. Öncelikle, 2001 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliğinde yer alan "Psikolojik Danışma Hizmetleri" ifadeleri çıkarılmış ve Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği olarak değiştirilmiştir.

Okullarda yürütülen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkililiği bu alanda yapılan yasal düzenlemeler ile doğrudan ilişkili olduğu için, 10 Kasım 2017 tarih ve 30236 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinin bilimsel araştırma verileri esas alınarak değerlendirilmesi ve eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

2.YÖNTEM

Araştırma, güvenilir çözümler aramak amacıyla planlı ve sistemli olarak verilerin toplanması, yorumlanarak değerlendirilmesi ve rapor edilmesi sürecidir (Karasar, 2005). Araştırmada genel tarama modelinden yararlanılmıştır. Böylece, konu alanı ile ilgili var olan durum veya gerçeklik, olduğu gibi araştırılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Tarama modeli; geçmişte ya da o anda var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyen, tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan her neyse onları değiştirme ve etkileme çabası yoktur bu modelde. Bilinmek istenen şey meydandadır. Amaç o şeyi doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmektir. Asıl amaç değiştirmeye kalkmadan gözlemektir (Karasar, 2005: 79).

Araştırma bir derleme çalışması olup, doküman incelemesi yapılmış, literatür tarama yöntemi kapsamında bu alanda yapılan en güncel istatistiksel verilerden ve online kaynaklardan yararlanılmıştır. Literatür taramasının temel amacı, okuyucuyu konu hakkındaki kuramsal tartışmalar, uygulamalar ve araştırma bulgularından haberdar ederek var olan çalışmaların aydınlatığı ve eksik bıraktığı yönleri ortaya koymaktır. Literatür tarama yöntemi kullanılarak alandaki güncel tartışmaların belirlenmesi, elde edilen sonuçların karşılaştırılması, analiz edilmesi, toplu değerlendirmelerin yapılması hedeflenmiştir.

Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden betimsel araştırma özelliği taşımaktadır. Bu amaçla, 10 Kasım 2017 tarih ve 30236 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği önceki düzenlemeler ve literatür incelemeleri de esas alınarak değerlendirilmiştir. Araştırmada bu alanda yapılan araştırma raporları incelenmiş ve bilimsel çalışmalardan yararlanılmıştır.

3.BULGULAR VE SONUÇ

Araştırma bulgularına göre, yeni yönetmelik incelendiğinde, "rehber öğretmen (psikolojik danışman)" kavramı yerine "rehberlik öğretmeni" kavramının kullanıldığı görülmektedir. 2001 tarihli eski yönetmelikte rehber öğretmenlere "Verilemeyecek Görevler" başlığı altında yer alan; "Eğitim-öğretim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde görevli psikolojik danışmanlara yönetim, büro işlerinde, ders, nöbet ve sınav gibi rehberlik ve psikolojik danışmadaki hizmet alanlarıyla ilişkisiz konularda görev verilemez. Ancak, bu durum yönetici olarak atanmalarına engel teşkil etmez." şeklindeki ifade yeni yönetmelikten çıkarılmıştır. Rehberlik öğretmenin görevleri arasına "sınavlarda görev alabilir; belleticilik

ve nöbet görevi yapar.” maddesi eklenmiştir. Böylece, rehberlik öğretmenlerinin isteğe bağlı olarak sınavlarda görev almaları, zorunlu olarak ise belleticilik yapmaları ve nöbet tutmaları hükme bağlanmıştır (TEDMEM, 2018). Yeni yönetmelikte farklı uzmanlık alanlarına (psikolog, psikometrist, eğitim programcısı, sosyal çalışmacı, özel eğitimci ve çocuk gelişimi ve eğitimcisi) ait görev tanımlarına verilmemiştir.

Araştırma bulgularına göre, yeni yönetmelik kapsamında (30236 sayılı R.G) rehberlik öğretmenlerinin görevlerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Rehberlik öğretmenlerinin çalışma saatleri ve izinleri “Rehberlik öğretmenleri tercih danışmanlığı, alan ve ders seçimi, öğrenci tanılama sürecine bağlı olarak yapılacak çalışmalarda izin ve tatil dönemlerinde görevlendirilebilir.” şeklinde değiştirilmiştir. Ayrıca, rehberlik öğretmenin görev ve sorumluluklarına, “Görev alanı ile ilgili gerekli görülen durumlarda rehberlik ve araştırma merkezinde görevli en az iki öğretmen ile birlikte aile ziyareti yapar.” Maddesi ile “eğitime evde ya da hastanede devam eden öğrencileri ziyaret etme görevi ve pansiyonlarda yürütülen eğitsel, mesleki ve kişisel/sosyal rehberlik etkinliklerinden, rehberlik alanında özel bilgi ve beceri gerektiren hizmetleri yürütme görevi” eklenmiştir. Yönetmelikte kapsamında, rehberlik öğretmenin psiko-sosyal koruma, önleme ve krize müdahale hizmetleri dahilinde il ve ilçe millî eğitim müdürlükleri ile eğitim kurumlarında kurulacak psiko-sosyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibinde yeni görevleri olduğu görülmektedir. Ayrıca, okul rehberlik servislerinin “hakkında koruyucu ve destekleyici danışmanlık tedbiri kararı verilen çocuklara yönelik uygulamalar” kapsamında yeni görevi bulunmaktadır.

Araştırma bulgularına göre, 10 Kasım 2017 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğindeki en önemli değişikliklerden biri, psikolojik danışma kavramı ile “rehber öğretmen (psikolojik danışman)” kavramlarının kaldırılması olmuştur. Bu durum, okul rehberlik hizmetlerini yerine getiren personelin unvan karmaşası yaşamasına neden olabilir. Bu düzenleme ile rehberlik hizmetlerinde danışmanlığın değil, rehberliğin esas alındığı görülmektedir. Ancak, rehberlik hizmetlerinde danışmanlık hizmeti gerektiren durumlar olduğu bilinmektedir. Bu durum rehberlik hizmetlerindeki uygulama ile yasal düzenlemeler arasında uyumsuzluklara neden olabilir. Ayrıca, rehberlik öğretmenlerine sınav görevi ve nöbet görevi verilmesi rehberlik hizmetlerinin etkililiği bakımından olumsuzluklara neden olabilir.

Okullarda sorun ortaya çıkmadan önleyici tedbirler almak ve sorun ortaya çıktığında da en az hasarla sorunun atlatılmasını sağlamak için hizmet veren PDR servisleri, bireylerin kişisel, sosyal, eğitimsel ve mesleki alanlarda gelişimlerine destek sağlayarak gerektiğinde bireysel ve grupla psikolojik danışma hizmeti vermeyi amaçlayan profesyonel bir yardım hizmetidir (TEDMEM, 2018). Ancak, mevcut düzenleme esas alındığında okullardaki PDR servislerinin özellikle psikolojik danışma hizmeti verilmesi konusunda yeterli olmadığı söylenebilir. TEDMEM’in (2018) raporuna göre, Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği’nin geneli ele alındığında, okul rehberlik servislerinde verilen hizmetin “danışmanlık” boyutu arka plana itilmiş ve ana işlevlerinden biri göz ardı edilmiştir.

Rehberlik hizmetleri ile ilgili yapılan mevzuat değişikliği bazı sivil toplum örgütleri tarafından da eleştirilmiş ve düzenlemenin iptali için hukukî süreç başlatılmıştır. Örneğin, Eğitim Sen’e (2017) göre, yönetmelik değişikliği ile “psikolojik danışma” kavramının çıkarılması alan dışı atamaların yapılmasına ve eğitimde niteliğin düşmesine neden olacaktır. Ayrıca, önceki yönetmelikte yer alan “rehber öğretmenlere verilemeyecek görevler” maddesinin çıkarılması ile rehber öğretmenlere angarya görevler verileceği ve insiyatifin okul yöneticilerine bırakıldığı vurgulanmaktadır. Eğitim Sen’in (2017) tespitlerine göre, eğitimin niteliğini doğrudan etkileyecek olan böylesine önemli bir konuda alanında uzman bilim insanlarından, sorunun muhatabı olan rehber öğretmenlerden, eğitim sendikalarından hiçbir görüş ve öneri alınmadan yapılan değişikliklerle, rehber öğretmenlere yönelik nöbet görevi, belleticilik, sınav gözetmenliği, ‘aile rehberliği’ kapsamında ev ve iş yeri ziyaretlerinin yapılması, gibi eğitimde rehberlik hizmetlerinin meslek ilkeleriyle çelişen düzenlemeler yapılmıştır. Bu tür düzenlemelerin okul iklimini ve rehberlik hizmeti veren öğretmenler ve uzmanları olumsuz etkileyeceği belirtilmektedir. Ayrıca, rehber öğretmenlerin nöbet tutmak, boş derse girmek gibi yaptıkları iş ile çelişen görevler verilmesinin rehber öğretmenlerle öğrencileri arasındaki ilişkiyi, dolayısıyla rehberlik hizmetlerinin temel işlevini olumsuz yönde etkileyeceği vurgulanmaktadır. Görüldüğü gibi, Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği’nde, rehberlik öğretmenin mezun olduğu lisans alanı ya da uzmanlık eğitimi ile ilgili bir açıklamaya yer verilmemesi, kamuoyunda alan dışındaki kişilerin bu alana atanabilecekleri tepkisini doğurmaktadır. Ancak, TEDMEM’in (2018) raporuna göre, PDR alanındaki bilgi ve becerilerin lisans mezunu olmayan kişilere hizmet içi eğitimler yahut sertifika programları ile kazandırılmasının oldukça güç olduğu göz önünde bulundurulduğunda, alan dışı atamalar ile alanda uzman olmayan kişilerce okullarda ve diğer eğitim kurumlarında sağlıklı bir biçimde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütülemez.

Eğitim Bir-Sen'in (2017) değerlendirmelerine göre, yeni yönetmelik rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin niteliğini göz ardı ederek bu hizmetleri eğitim kurumlarının eğitim-öğretim etkinlikleri bütünlüğü içinde konumlandırmıştır. Nöbet ve belleticilik görevlerinin sınav görevi gibi isteğe bağlı olması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, yeni yönetmelik, psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin özgünlüğünü eğitim-öğretim hizmeti içinde doğru ve yerinde konumlandıramamaktadır. Nöbet ve belleticilik görevlerinin zorunlu hâle getirilmesi, rehberlik hizmetlerini olumsuz etkileyecektir. Bu bağlamda yönetmelik, rehber öğretmenlerin talep ve beklentileri doğrultusunda, rehberlik hizmetlerinin niteliği de göz önünde bulundurularak yeniden değerlendirilmelidir.

Dinçer'e (2017) göre, eğitim ve bilim alanında bir düzenleme yapılırken alanın iş görenlerinin görüş ve önerilerini dikkate almak, düzenlemenin sağlıklı uygulanabilmesinin ve muhatapları tarafından sahiplenilmesinin temel koşulu olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, yeni yönetmelikte yanlışlar ve zorlamalar olduğu, düzenlemenin geri çekilerek taraf kurumların (sendika, dernek vb gibi) katılımı ile yeniden düzenlenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Türk-Eğitim-Sen'e (2017) göre, yönetmeliğin "Tanımlar" maddesinde Rehberlik ve psikolojik danışmanlık için hangi alandan mezun olanların bu görevi gerçekleştireceğinin tanımlanmadığı, "Rehberlik öğretmeni" kavramının kendisi ve tanımının içeriği yeniden gözden geçirilerek tanımlanması gerektiği, rehberlik öğretmenlerine verilen 'aile rehberliği' kapsamında ev ve iş yeri ziyaretlerinin yapılması, sınav, nöbet ve belleticilik gibi görevlerin mesleğin özünü ve meslek ilkeleriyle bağdaşmayan ve alanla ilişkili olmayan angarya görevler olduğu vurgulanmaktadır. Rehberlik öğretmeniğinin temel özelliklerini göz ardı ederek yapılan bu değişikliklerin, okul iklimini ve rehberlik hizmeti veren öğretmenleri olumsuz etkileyeceği, söz konusu yönetmelik değişikliklerinin yeniden gözden geçirilerek, "Rehberlik öğretmenlerinin" mağduriyetlerinin önlenmesi açısından yönetmelik hükümlerinde değişiklik yapılarak hakkaniyetsizliğin giderilmesi talep edilmektedir. Görüldüğü gibi, yapılan düzenleme, eğitim alanındaki pek çok sivil toplum örgütü tarafından eleştirilmekte ve yeni bir düzenleme yapılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Sivil toplum örgütlerinin de eleştirmiş olduğu sınav, belleticilik ve nöbet görevi ilgili olarak TEDMEM'in (2018) raporuna göre, bu uygulamalar rehberlik hizmeti sağlayan uzman ve öğretmenlerin bir ölçüde öğrenciler üzerinde disiplin sağlamalarını zorunlu kılacağından, öğrenciyle koşulsuz kabul, güven ve saygı temelli ilişki geliştirerek, öğrenci kişilik hizmetlerinin bir parçası kapsamında bireye özgü hizmetler sunan uzman kişilerin hizmet sürecinin niteliğine gölge düşürecektir. Rehberlik hizmeti veren uzman veya öğretmenlerin nöbet ve belleticilik görevi veya sınav görevi sırasında öğrenciyle karşı karşıya kalma durumu söz konusu olabileceğinden, öğrenci ile arasında güvensizlik ve iletişim problemleri yaşanma olasılığı artacaktır. Ayrıca, bu görevler sırasında öğrencilerle sağlıklı iletişim kurmaları için okul içinde mümkün mertebe her an ulaşabilir olmaları sağlanamayacaktır.

Eğitimin niteliğini doğrudan etkileme kapasitesine sahip her konuda olduğu gibi başta konunun muhatabı olan rehberlik hizmeti veren uzmanların ve öğretmenlerinin, akademisyenlerin ve konuyla ilgili çeşitli uzman ve akademisyenlerin görüş ve önerileri dikkate alınarak sorun tespitinden çözüm önerilerine kadar işbirlikleri geliştirilerek hareket edilmesi bir zorunluluk olarak kendini göstermektedir (TEDMEM, 2018). Araştırmacının farklı zamanlarda yapmış olduğu araştırma bulgularına (Can, 2010; Can, 2011a; Can 2011b; Can ve diğerleri, 2012) göre, eğitim kurumlarındaki rehberlik faaliyetlerinde değişik nedenlerden kaynaklanan sorunlarla karşılaşmakta ve bu sorunların çözümü için yasal ve pedagojik düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır.

4.ÖNERİLER

TEDMEM'in (2018) raporuna göre, Türkiye'de rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin mevzuattaki tanımı ve kapsamı ile okuldaki işlevlerinin önümüzdeki dönemde de tartışılmaya devam edeceği anlaşılmaktadır. Sağlıklı bir tartışmanın gerçekleştirilmesi ve çözüm bulunması için konunun; (1) okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin amacı ve kapsamı, (2) bu hizmetleri yürütecek olan personelin meslekî yeterlikleri, (3) söz konusu meslekî yeterlikleri kazandıracak meslek eğitiminin içeriği, kredisi ve standartları ile (4) okulda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini yürütecek personelin işi ve mesleki yeterlikleri ile ilişkili olarak unvanı ve özlük hakları çerçevesinde ele alınması gerekmektedir.

Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkililiği bakımından rehberlik hizmetleri yönetmeliğinin yeniden ele alınması ve geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu amaçla, alan uzmanları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ve alanda çalışanların görüşlerinin alınması faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

Baymur, F.(1975). Rehberlik. Millî Eğitim Basımevi: Ankara.

Can, E. (2010). İlköğretim Okullarında Görevli Rehber Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi. IX. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 1(1), 911-917. (Tam Metin Bildiri).

Can, E. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin Rehberlik ve Danışma İhtiyaçlarının Belirlenmesi. 10.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 2(1), 496-501. (Tam Metin Bildiri).

Can, E. (2011). İlköğretimde Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Veli Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. 10.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 1(1), 155-161. (Tam Metin Bildiri).

Can, E. Işık Can, C. ve Nikolayidis. U. (2012). Rehber Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. 21. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 1(1) (Özet Bildiri).

Dinçer, A.(2017). “Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğine” Yönelik İtirazlar Değerlendirilmelidir. <http://www.egitimajansi.com/alaaddin-dincer/rehberlik-hizmetleri-yonetmeligine-yonelik-itirazlar-degerlendirilmelidir-kose-yazisi-1146y.html>, web adresinden 27 Temmuz 2018 tarihinde edinilmiştir.

Eğitim Bir-Sen. (2017). Rehberlik hizmetleri yönetmeliği hakkında değerlendirme. <http://www.ebs.org.tr/manset/4342/rehberlik-hizmetleri-yonetmeligi-hakkinda-degerlendirme>, web adresinden 27 Temmuz 2018 tarihinde edinilmiştir.

Eğitim Sen. (2017). Yeni “Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği” Büyük Hayal Kırıklığı Yaratmıştır!,(Basın Açıklaması). <http://egitimsen.org.tr/yeni-rehberlik-hizmetleri-yonetmeligi-buyuk-hayal-kirikligi-yaratmistir/> web adresinden 27 Temmuz 2018 tarihinde edinilmiştir.

Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler (15. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Kepçeoğlu, M. (1995). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. Özerler Matbaası: Ankara.

Kuzgun, Y. (1992). Rehberlik ve Psikolojik Danışma. ÖSYM Yayınları: Ankara.

M.E.B. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği. (2001). Resmî Gazete: 17/04/2001, Sayı:24376, Tebliğler Dergisi: Mayıs 2001/2524.

Resmî Gazete.(2017).Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği.10 Kasım 2017 tarih ve 30236 sayılı. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/11/201711110-2.htm>, 18 Şubat 2018 tarihinde edinilmiştir.

TEDMEM.(2018). 2017 Eğitim Değerlendirme Raporu (TEDMEM Değerlendirme Dizisi 4).“Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri”. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları. <https://tedmem.org/yayin/2016-egitim-degerlendirme-raporu>, 18 Şubat 2018 tarihinde edinilmiştir.

Türk-Eğitim-Sen. (2017). TÜRK-EĞİTİM-SEN Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik İstedi. <http://www.ogretmenx.com/sendika/turk-egitim-sen-rehberlik-hizmetleri-yonetmeliginde-degisiklik-istedi-h53537.html>, web adresinden 30 Temmuz 2018 tarihinde edinilmiştir.